

Hvordan lever danskerne med vindmøller på land?

- En undersøgelse over antallet af klager over nettilsluttede vindmøller i 2011 og 2012.

Indhold

Baggrund og perspektiv	S. 3
Formål	S. 3
Afgrænsning	S. 4
Metode	S. 4
Resultat	S. 5
Konklusion	S. 6-8
Bilag 1: Det samlede antal af klager fordelt på årstal og kommuner	S. 9-11
Bilag 2: Oversigt over antal vindmøller pr. kommune og "vindmølletæthed" i forhold til befolkningstal og areal - opgjort pr. 1/6 2013	S. 12-15

Baggrund og perspektiv

Folketinget har i energiforliget fra marts 2012 vedtaget, at der som led i omstillingen af Danmarks energiforsyning til bæredygtig energi skal opsættes nye landbaserede vindmøller, der har en markant større produktionskapacitet end de ældre møller, de afløser. Frem mod 2020 forventes det, at der opstilles ca. 800 nye vindmøller. Det vil betyde, at det samlede antal af vindmøller på land reduceres med ca. en tredjedel, selvom kapacitet og produktion forøges.

Den udførende del af planlægningsarbejdet er overladt til kommunerne. De udpeger egnede vindmølleområder i den overordnede kommuneplan og gennemfører planlægningsprocessen for nye vindmølleprojekter med tilhørende lokalplanlægning, VVM-undersøgelse og borgerinddragelse.

De nye vindmøller er højere end ældre generationer af vindmøller, men skal i øvrigt efterleve de samme afstandskrav til nabobebyggelser som disse. I forhold til potentielle støjgener er kravene blevet skærpet i forhold til de ældre vindmøller, så alle møller opstillet efter 1/1 2012 skal overholde en støjgrænse for lavfrekvent støj på 20 dB.

På trods heraf har der de seneste år udspillet sig en livlig debat i mange kommuner, når kommunalbestyrelsen skal tage stilling til konkrete forslag om opstilling af nye vindmøller. Debatten har i særlig grad været præget af, at kommende naboer til planlagte vindmøller har søgt at påvirke kommunalpolitikerne til at forhindre, at der opstilles vindmøller i deres nærområde. Det er blandt andet sket gennem læserbreve og debatindlæg i de lokale medier, via borgermøder og underskriftsindsamlinger mv.

Modstanden hos de kommende naboer er begrundet i vidt forskellige forhold som eksempelvis:

- ønsket om at leve uforstyrret i det åbne land
- mistanken om at boligens ejendomsværdi påvirkes negativt på grund af vindmøllerne
- bekymringen over store støjgener fra vindmøllerne
- bekymringen over, om støjen fra møllerne kan have helbredsrelaterede følgevirkninger.

Her over for står, at der siden 1970'erne er opstillet og nedtaget i tusindvis af vindmøller over hele Danmark, og at de har været en integreret del af landets energiforsyning og kulturlandskab siden da. I forlængelse heraf er det interessant at undersøge, i hvilken udstrækning kommende naboers bekymringer modsvares af erfaringer, som borgerne i Danmark generelt har fra samlivet med vindmøllerne. Er møllerne accepteret af lokalbefolkningen, eller giver de anledning til problemer i et omfang, så borgerne klager til kommunen som tilsynsførende myndighed? Netop denne problemstilling er, hvad undersøgelsen vil belyse.

Formål

Undersøgelsens hovedformål er at afdække, i hvilken udstrækning samtlige eksisterende, idriftsatte vindmøller i Danmark giver anledning til klager fra borgerne – samt klagernes fordeling på kommuner. Som delmål vil analysen også søge svar på, om der i den enkelte kommune er sammenhæng mellem antallet af klager og "vindmølleætheden" i forhold til indbyggertallet.

Afgrænsning

Undersøgelsen er afgrænset til årene 2011 og 2012 for at få et så opdateret billede af omfanget af klager som muligt. Ved at vælge årene 2011-2012 må man samtidig forvente, at der netop i disse år potentielt kan være et særlig stort antal klager, fordi vindmølledebatten i denne periode er blevet forstærket med negativt fortegn. Det er netop i disse år, at antallet af tilsluttede grupper til Landsforeningen Naboer til Kæmpevindmøller er gået meget frem.

Metode

Undersøgelsen er gennemført ved at tage kontakt til alle kommuner, der ifølge Energistyrelsens Stamdataregister har opstillet vindmøller – omfattende alle typer og størrelser af vindmøller af både ældre og nyere dato. Det drejer sig om i alt 82 ud af landets 98 kommuner. I hver kommune er registreret antallet af klager i henholdsvis 2011 og 2012.

Kommunen er tilsynsførende myndighed i forhold til miljømæssige forhold, det vil sige primært forhold som skyggekast og støj. I undersøgelsen er kommunerne ikke specifikt blevet bedt om at oplyse, hvad der klages over, men det er rimeligt at antage, at hovedparten af klagerne er relateret til støj fra vindmøllerne, da man erfaringsmæssigt ved, at det er den væsentligste oplevede gene, der betyder noget for en større gruppe af borgere.¹

¹ VidenOmVind gennemførte i 2012 en stor analyse omfattende 1.278 respondenter blandt naboer indenfor en radius af 2 km fra samtlige store vindmøller opstillet i Danmark 2002-2011. Her angav 1 % skyggekast som den største ulempe, mens 14 % angav den tilsvarende markering for støj.

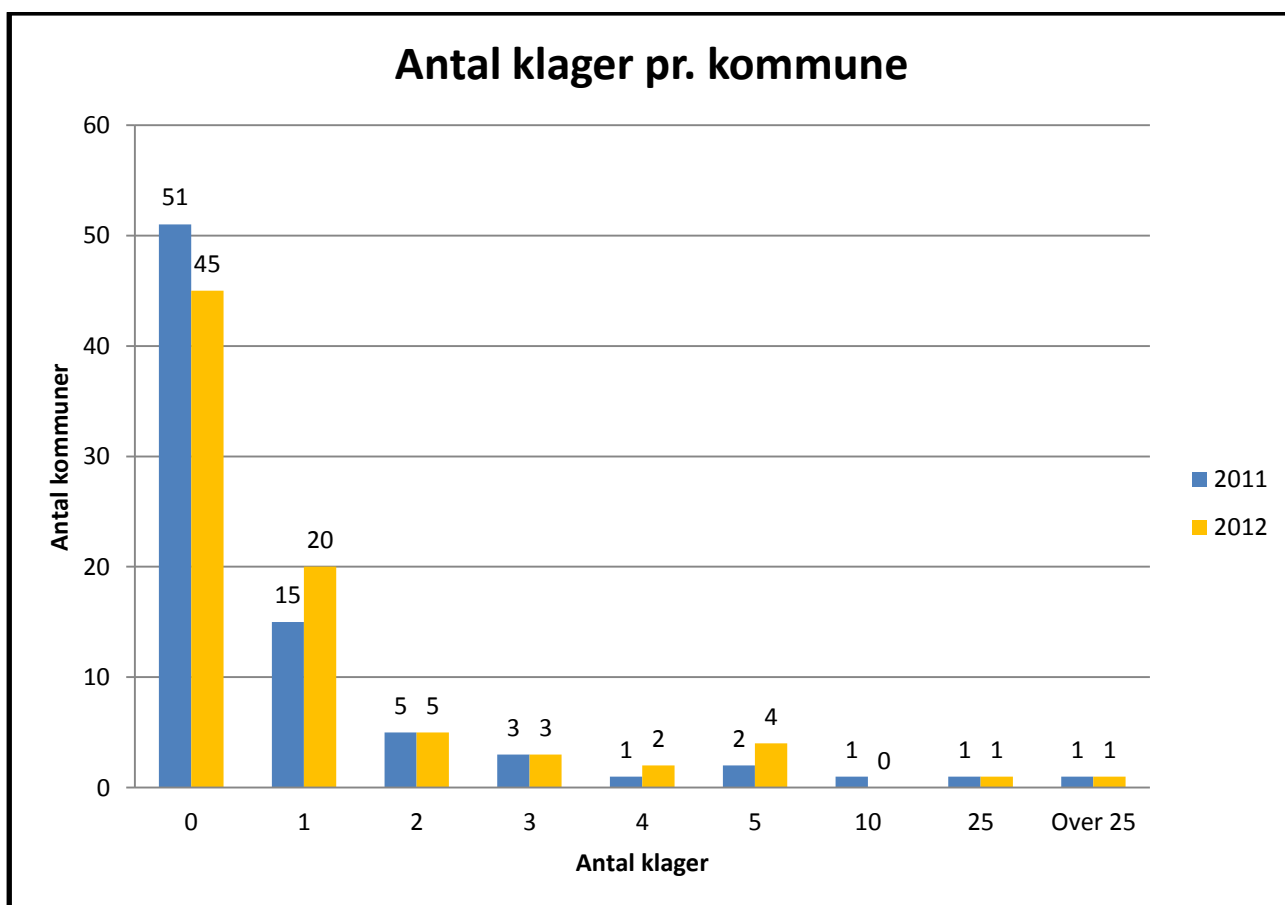
Resultat

Undersøgelsen er gennemført af VidenOmVind i perioden juni-august 2013 med deltagelse af 81 af de 82 kommuner, hvor der er opstillet vindmøller. Syddjurs Kommune afslog at medvirke begrundet med, at det administrativt var for arbejdskrævende at finde informationerne om antallet af klager. Men den umiddelbare vurdering i kommunen var, at antallet af klager måtte være på "et meget lavt niveau".

For alle øvrige kommuner gælder, at de har oplyst samtlige vindmøllerrelaterede klager for begge år, herunder klager over husstandsvindmøller.² De sidste er ikke registreret systematisk for alle kommuner, men udgør skønsmæssigt ca. 1/4 af alle klager, hvis man ser bort fra kommunerne Allerød, Holbæk og Svendborg, hvor klagemønstret har sin helt specielle historik, som afviger fra de øvrige kommuner.

Med ovenstående præciseringer følger nedenfor den samlede registrering af antallet af klager i de 81 kommuner, der medvirkede i analysen.

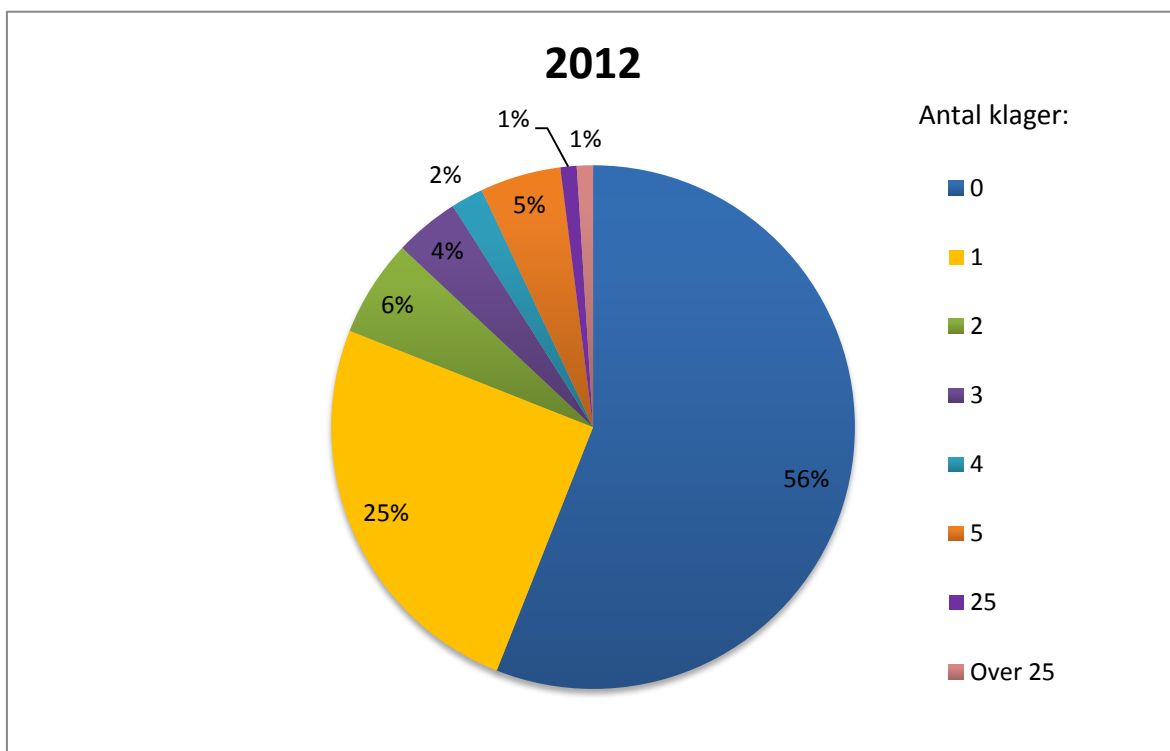
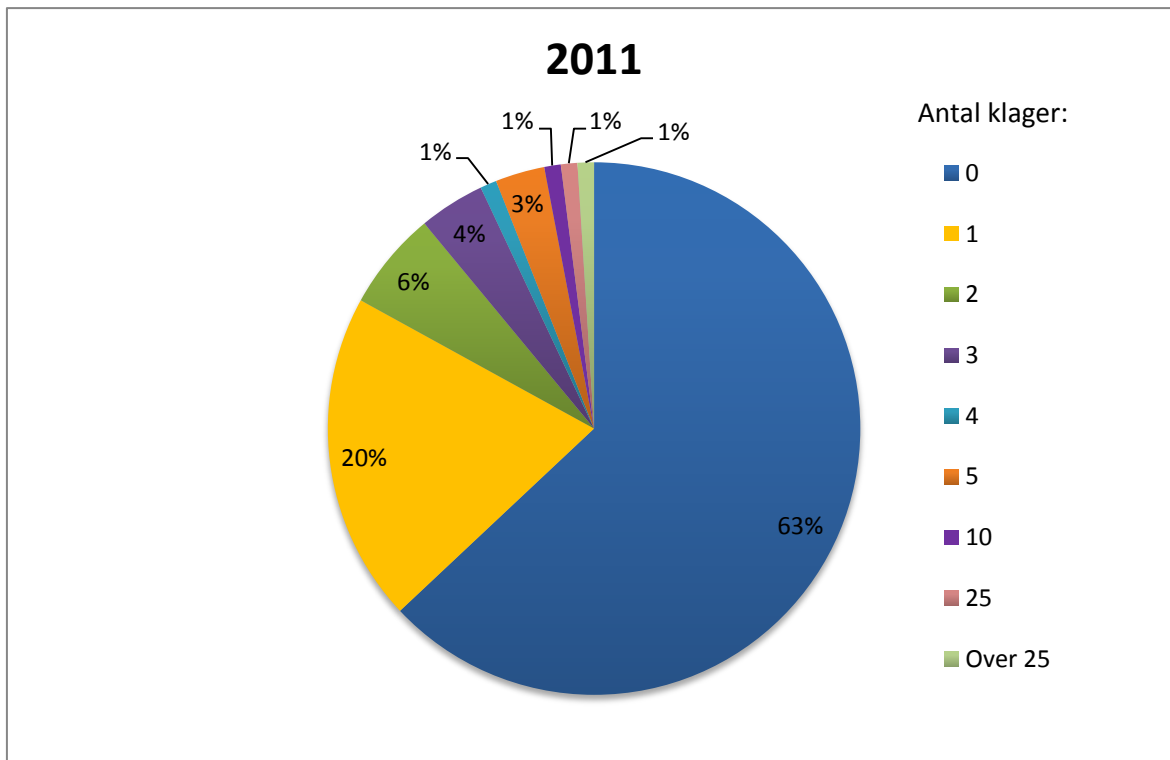
Som det fremgår af diagrammet, er det samlede antal klager på et lavt niveau. I de allerfleste af kommunerne er der ingen eller blot en enkelt klage. Omvendt er det kun i to kommuner, at der forekommer et større antal klager. Af oplysningerne fra disse to kommuner fremgår det, at klagerne i begge tilfælde – og både i 2011 og 2012 – er relateret til samme vindmølleprojekt.

² For Aabenraa og Holbæk Kommuner hviler indberetningerne, i modsætning til alle andre kommuner, på et skøn. Men ifølge begge kommuner "et meget præcist skøn". Aabenraa Kommune er for både 2011 og 2012 registreret med 2 klager. Holbæk Kommune tilsvarende med 25 klager.

Konklusion

Opgør man antallet af klager ud fra den procentvise fordeling på de deltagende kommuner, ser billedet ud som i nedenstående diagrammer:

I lyset af den meget omfattende og negativt ladede debat, som har kendetegnet diskussionen om vindmøller på land de seneste år, forekommer det overraskende, at der er så få klager over møllerne. Med ca. 4.600 landbaserede vindmøller i Danmark, heraf flere hundrede i MW kategorien, kunne man alene ud fra vindmølledebattens mange postulater om støjgener forvente, at borgerne i Danmark ville klage meget og ofte over vindmøller. Men det modsatte er tilfældet.

Sammenholder man antallet af klager over vindmøller med den generelle udvikling i klagesager, springer de få klager over vindmøllerne ligeledes i øjnene. Den generelle tendens er nemlig særdeles klar: Borgerne klager i dag langt mere end tidligere over forhold, de finder utilfredsstillende.³ Uden at kende historikken i antallet af klager over vindmøllerne længere tilbage i tiden, er det derfor sandsynligt, at man i 2011-2012 kunne have forventet et stort antal klager, hvis støjgenen fra vindmøllerne blev opfattet som et væsentligt problem af borgerne.

To muligheder

De få klager står i skarp kontrast til de mange indsigelser, der er karakteristisk for ganske mange vindmølleprojekter i planlægningsfasen. Her dominerer diskussionen om potentielle støjgener i stor udstrækning den lokale debat. Men som det fremgår af tallene, afspejler frygten for støjgenen i planlægningsfasen sig ikke i det faktiske antal klager over vindmøllerne, når de er blevet tilsluttet elnettet og producerer energi.

Når man i forlængelse af ovenstående skal forklare, hvorfor "klagebilledet" ser ud som det gør, efterlader dette to muligheder.

- 1) De få klager skyldes, at det er for besværligt at klage, fordi det er forbundet med bureaukratiske procedurer, som borgerne giver op over for.
- 2) Der er ringe sammenhæng mellem de bekymringer, der fremgår af borgerindsigelser og debatindlæg i lokale medier i planlægningsfasen og den virkelighed, borgerne oplever, når møllerne er blevet opstillet.

Ad1: Denne forklaringsmulighed kan uden videre afvises ud fra den kendsgerning, at det er ganske enkelt at klage. Som borger behøver man blot helt kortfattet at henvende sig mundtligt eller skriftligt til kommunen som tilsynsførende myndighed, hvorefter kommunen noterer klagen og går videre med sagen.

Ad 2: Denne forklaringsmulighed bekræftes af undersøgelsen, der er nævnt i note 1. Af samtlige medvirkende 1.278 respondenter angav 23 % i denne undersøgelse, at deres holdning til vindmøllerne var blevet mere positiv, efter at møllerne var kommet op at stå. Erfaringerne fra virkelighedens verden afkræftede med andre ord bekymringerne i den forudgående planlægningsproces.

Ingen sammenhæng til "vindmølletæthed"

Den ringe sammenhæng mellem bekymringer og faktiske oplevelser med vindmøllerne synliggøres på en meget konkret måde, når der skal konkluderes på analysens delmål. Ud fra det meget lille antal klager, som

³ Af en artikel i Politiken d. 1/6 2013 fremgår følgende: Patientombuddet, der behandler klager over sundhedsvæsenet, havde en stigning i antallet af klager fra 2009 til 2011 på 17 %; Landsskatteretten en tilsvarende stigning fra 2010 til 2012 på 28 %; Ankestyrelsen, der behandler principielle klagesager over eksempelvis børnetilskud, dagpenge og boligtilskud, havde fra 2007-2012 en stigning i antallet af klager på 126 %.

kendetegner 78 af de medvirkende 81 kommuner, kan det nemlig konstateres, at der i disse kommuner ikke er en signifikant sammenhæng mellem antallet af klager og ”vindmølletæthed” (jf. bilag 3).

Det samme gør sig gældende, når man foretager en sammenligning med den aktuelle vindmølledebat og aktiviteter fra modstandere af vindmøller på land. Selvom disse parametre ikke er undersøgt nærmere, kan man alene ud fra det meget lave antal klager konkludere, at der ikke kan være nogen sammenhæng til vindmølledebatten. Det er bemærkelsesværdigt, fordi både 2011 og 2012 har været kendetegnet af en meget intensiv debat i mange af de kommuner, der har gennemført planlægningsprocesser for nye vindmølleprojekter. Man kunne derfor forvente, at dette forhold ville have haft afsmittende effekt i forhold til at klage over allerede idriftsatte vindmøller, forudsat der var en reel grund til at klage.

Særlige kommuner skiller sig ud

Den manglende afsmitning fra vindmølledebatten bekræfter indirekte, at denne debat er en sag for de få engagerede og organiserede vindmøllemodstandere samt en del af de kommende naboer, der har udsigt til at komme tæt på vindmøllerne, men som generelt ikke har erfaring med at bo i nærheden af dem. Stort set alle andre borgere er fraværende i debatten. Kigger man nærmere på de 3 kommuner, der rent faktisk skiller sig ud med et væsentligt antal klager, bekræftes netop denne sammenhæng.

I Allerød Kommune er alle klager knyttet til en vindmølle i forbindelse med en virksomhed. Og kun i 2011, der er det første år efter at vindmøllen blev taget i brug, er der mange klager. I 2012 er antallet af klager over vindmøller i kommunen 0.

I Holbæk og Svendborg Kommuner, der med hensyn til antallet af klager adskiller sig meget markant fra alle øvrige kommuner, vedrører de mange klager i begge kommuner både i 2011 og 2012 det samme mølleprojekt. De to projekter i de to kommuner er opført med sammenlignelige mølletyper, støj- og skyggekastforhold som de fleste andre projekter, der er opført andre steder i Danmark siden 2008. Der findes derfor ikke en objektiv forklaring på, hvorfor antallet af klager er markant højere end ved andre projekter.

Få personer bag mange klager

Forklaringen skal i forlængelse heraf findes et andet sted, for de to projekter har nemlig også en anden ting til fælles: Begge steder var der markant modstand mod møllerne, allerede inden de blev opført. Det fremgår da også i begge kommuner, at det er de samme få personer, der har været særdeles fremtrædende i kampen mod vindmøllerne, som står bag næsten alle klager. Disse personer klager over møllerne igen og igen. Både i 2011 og 2012.⁴

Bilag 1: Det samlede antal af klager fordelt på årstal og kommuner.

Bilag 2: Oversigt over antal vindmøller pr. kommune og ”vindmølletæthed”, opgjort pr. 1/6 2013.

⁴ Holbæk Kommune har på forespørgsel oplyst, at samme person står bag ”ca. 90 % af klagerne”. Svendborg Kommune har på anmodning herom sendt alle klager for 2011 og 2012 til VidenOmVind. Det fremgår heraf, at det er to familier, som står bag næsten alle klager.

Bilag 1: Det samlede antal af klager fordelt på årstal og kommuner.

Analyse af antal klager over vindmøller i danske kommuner

Navn på kommune:	Klager i 2011:	Klager i 2012:	Antal møller:	Heraf store møller siden 2008:
Allerød	10	0	6	1
Assens	0	0	50	
Billund	0	5	54	13
Bornholm	0	0	35	
Brønderslev	0	1	40	7
Egedal	0	0	2	
Esbjerg	0	0	74	1
Fanø	0	0	3	
Favrskov	0	0	55	
Faxe	2	1	30	
Fredericia	0	0	5	
Frederikshavn	0	0	57	2
Frederikssund	0	0	10	
Faaborg-Midtfyn	0	1	7	
Greve	0	0	40	
Gribskov	0	1	6	
Guldborgsund	1	1	6	
Haderslev	0	1	131	
Halsnæs	0	0	60	
Hedensted	5	5	48	
Helsingør	0	0	1	
Herning	0	0	97	6
Hillerød	0	0	7	
Hjørring	0	1	123	
Holbæk	25	25	63	12
Holstebro	3	5	108	6
Horsens	0	0	12	
Hvidovre	0	0	3	
Høje-Taastrup	0	0	2	
Ikast-Brande	1	1	40	1
Ishøj	0	0	1	
Jammerbugt	0	1	162	7
Kalundborg	2	1	81	12
Kerteminde	1	0	14	4
Kolding	1	0	42	
København	0	0	11	
Køge	0	0	7	
Langeland	1	0	51	3
Lejre	0	1	17	

Lemvig	3	4	110	22
Lolland	2	2	238	
Læsø	0	0	1	
Mariagerfjord	0	1	64	8
Middelfart	0	0	23	
Morsø	1	1	86	
Norddjurs	0	0	72	
Nordfyns	0	0	43	
Nyborg	0	0	38	
Næstved	1	1	84	5
Odder	0	0	9	
Odense	0	0	16	
Odsherred	0	0	27	
Randers	1	0	110	10
Rebild	1	2	36	5
Ringkøbing-Skjern	5	5	255	64
Ringsted	0	1	17	
Roskilde	0	0	14	
Samsø	0	0	20	
Silkeborg	0	1	33	
Skanderborg	0	0	16	
Skive	1	0	153	4
Slagelse	3	3	107	
Solrød	0	0	3	
Sorø	0	0	5	
Stevns	0	0	27	
Struer	1	1	71	7
Svendborg	47	52	43	2
Syddjurs	Deltager ikke		32	
Sønderborg	0	0	25	2
Thisted	1	1	221	8
Tønder	4	4	250	
Vallensbæk	0	0	1	
Varde	1	1	110	4
Vejen	1	0	90	
Vejle	0	0	66	
Vesthimmerland	1	2	121	17
Viborg	2	3	65	6
Vordingborg	0	3	56	
Ærø	1	0	6	3
Aabenraa	2	2	87	13
Aalborg	0	2	167	13
Aarhus	0	0	24	

Bilag 2: Oversigt over antal vindmøller pr. kommune og "vindmølletæthed" i forhold til befolkningstal og areal, opgjort pr. 1/6 2013.

Landmøller jf. Stamdataregister ultimo maj 2013 pr. kommune

Kommune	Antal møller	Heraf store møller siden 2008	(DS 2.kv.2013)	(DS 1. jan. 2013)	Mølletæthed	
			Befolk.	Km2	Pers. pr. mølle	Møller pr. 10 km2
I alt Allerød:	6	1	24048	67,4	4.008	0,8902
I alt Assens:	50		41181	511,4	824	0,9777
I alt Billund:	54	13	26377	536,6	488	1,0063
I alt Bornholm:	35		40616	588,3	1.160	0,5949
I alt Brønderslev:	40	7	35626	633	891	0,6319
I alt Egedal:	2		42027	125,9	21.014	0,1589
I alt Esbjerg:	74	1	114931	794,5	1.553	0,9314
I alt Fanø:	3		3243	54,6	1.081	0,05495
I alt Favrskov:	55		47030	540,3	855	1,0180
I alt Faxe:	30		35031	404,5	1.168	0,7417
I alt Fredericia:	5		50431	133,6	10.086	0,3743
I alt Frederikshavn:	57	2	60700	650,2	1.065	0,8767
I alt Frederikssund:	10		44282	247,1	4.428	0,4047
I alt Faaborg-Midtfyn:	40		51303	633,6	1.283	0,6313
I alt Greve:	6		48009	60,4	8.002	0,9934
I alt Gribskov:	6		40671	279,5	6.779	0,2147
I alt Guldborgsund:	131		61214	900,6	467	1,4546
I alt Haderslev:	60		56054	818,7	934	0,7329
I alt Halsnæs:	7		30725	121,9	4.389	0,5742
I alt Hedensted:	48		45781	551,1	954	0,8710
I alt Helsingør:	1		61561	118,9	61.561	0,0841
I alt Herning:	97	6	86582	1321,1	893	0,7342
I alt Hillerød:	7		48254	214,8	6.893	0,3259
I alt Hjørring:	123		65669	925,7	534	1,3287
I alt Holbæk:	63	12	69237	577,2	1.099	1,0915
I alt Holstebro:	108	6	57324	793	531	1,3619
I alt Horsens:	12		85062	519,4	7.089	0,2310
I alt Hvidovre:	3		51509	22,9	17.170	1,3100
I alt Høje-Taastrup:	2		48513	78,3	24.257	0,2554

I alt Ikast- Brande:	40	1	40458	733,5	1.011	0,5453
I alt Ishøj	1		21212	26,5	21.212	0,3774
I alt Jammer- bugt:	162	7	38519	863,9	238	1,8752
I alt Kalundborg:	81	12	48353	575,1	597	1,4085
I alt Kerteminde:	14	4	23721	205,8	1.694	0,6803
I alt Kolding:	42		89559	604,4	2.132	0,6949
I alt København:	11		562253	77,2	51.114	1,4249
I alt Køge:	7		57986	256,5	8.284	0,2729
I alt Langeland:	51	3	12814	288,9	251	1,7653
I alt Lejre:	17		26824	238,9	1.578	0,7116
I alt Lemvig:	110	22	21111	508,7	192	2,1624
I alt Lolland:	238		44209	886	186	2,6862
I alt Læsø:	1		1842	119	1.842	0,0840
I alt Mariager- fjord:	64	8	42074	718,3	657	0,8910
I alt Middelfart:	23		37595	298,8	1.635	0,7697
I alt Morsø:	86		21135	366,4	246	2,3472
I alt Norddjurs:	72		37986	721	528	0,9986
I alt Nordfyns:	43		29071	452,3	676	0,9507
I alt Nyborg:	38		31295	276,8	824	1,3728
I alt Næstved:	84	5	81170	676,4	966	1,2419
I alt Odder:	9		21848	223,7	2.428	0,4023
I alt Odense:	16		193780	305,6	12.111	0,5236
I alt Odsherred:	27		32445	354,1	1.202	0,7625
I alt Randers:	110	10	96035	747,8	873	1,4710
I alt Rebild:	36	5	28819	621,3	801	0,5794
I alt Ringkøbing- Skjern:	255	64	57431	1469,5	225	1,7353
I alt Ringsted:	17		33248	294,6	1.956	0,5771
I alt Roskilde:	14		83699	211,8	5.979	0,6610
I alt Samsø:	20		3784	113,5	189	1,7621
I alt Silkeborg:	33		89417	850,3	2.710	0,3881
I alt Skander- borg:	16		58127	416,9	3.633	0,3838

I alt Skive:	153	4	47249	683,4	309	2,2388
I alt Slagelse:	107		77094	568	721	1,8838
I alt Solrød:	3		21150	40,1	7.050	0,7481
I alt Sorø	5		29231	308,3	5.846	0,1622
I alt Stevns	27		21838	250,1	809	1,0796
I alt Struer:	71	7	21777	246,2	307	2,8838
I alt Svendborg:	43	2	58207	415,4	1.354	1,0351
I alt Syddjurs:	32		41719	689,7	1.304	0,4640
I alt Sønderborg:	25	2	75716	496,6	3.029	0,5034
I alt Thisted:	221	8	44407	1073,7	201	2,0583
I alt Tønder:	250		38590	1281,8	154	1,9504
I alt Vallensbæk:	1		14839	9,5	14.839	1,0526
I alt Varde:	110	4	50040	1240,1	455	0,8870
I alt Vejen:	90		42636	813,7	474	1,1061
I alt Vejle:	66		109137	1062	1.654	0,6215
I alt Vesthim- merland:	121	17	37561	769,8	310	1,5718
I alt Viborg:	65	6	94461	1408,9	1.453	0,4614
I alt Vording- borg:	56		45434	619,6	811	0,9038
I alt Ærø:	6	3	6491	90,1	1.082	0,6659
I alt Aabenraa:	87	13	59193	940,7	680	0,9248
I alt Aalborg:	167	13	203497	1137,3	1.219	1,4684
I alt Aarhus	24		319747	467,7	13.323	0,5131
					1.065	1,0871
Sum	4.603	268	4900825	42327,3		
			Befolk i hele DK	Hele DK areal		
			5605836	42915,7		